

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра хірургії № 4
Навчальний рік 2024-2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Хірургія»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент нормативний

Форма здобуття освіти очна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 224 «Технології медичної діагностики та лікування»
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) 224.02 «Протезування-ортезування»

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма)
«Протезування-ортезування»

Освітній ступінь другого (магістерського) рівня освіти.

Курс _1_

Розглянуто на засіданні кафедри
хірургії № 4

Протокол від
«27» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис) проф. Макаров В.В.
(ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
проблем хірургічного профілю

Протокол від
«29» серпня 2024 року № 1

Голова

(підпис) проф. Макаров В.В.
(ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Макаров Віталій Володимирович, завідувач кафедри хірургії №4, професор, д.мед.н.
2. Прийменко Дмитро Сергійович, доцент кафедри хірургії №4, к.мед.н.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Викладачі:

1. Макаров Віталій Володимирович, завідувач кафедри, професор, д.мед.н.

Професійні інтереси:

1. Патологія органів грудної клітки та черевної порожнини, щитоподібної залози;
2. Патологія органів черевної порожнини, щитоподібної залози; ендоскопічна хірургія;
3. Патологія органів черевної порожнини, синдром діабетичної стопи;
4. Патологія органів черевної порожнини, щитоподібної залози;
5. Патологія органів черевної порожнини, ендоскопічна хірургія;
6. Патологія органів черевної порожнини;
7. Патологія органів черевної порожнини, ендоскопічна хірургія;
8. Патологія органів черевної порожнини, ендоскопічна хірургія;

Контактні телефони, корпоративна пошта викладачів, профайли:

1. Макаров Віталій Володимирович
+38 067 951 83 82; e-mail: vv.makarov@knmu.edu.ua

Профайли:

<https://orcid.org/0000-0002-4224-0294>

https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=2_cqM1MAAAAJ

Консультації:

Відповідно до графіка, розміщеному на інформаційному стенді кафедри хірургії №4

Клінічні бази кафедри:, КНП «Міська клінічна багатопрофільна лікарня № 17» ХМР, Військово-медичний клінічний центр Північного регіону, філія «Університетська лікарня» ХНМУ

E-mail:

kaf.7med.hirurgii4@knmu.edu.ua

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Хірургія» складено відповідно до Освітньо-професійної програми «Протезування-ортезування» другого (магістерського) рівня за спеціальністю 224 «Технології медичної діагностики та лікування», спеціалізація 224.02 «Протезування-ортезування», галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Опис освітнього компоненту (анотація)

Освітній компонент «Хірургія» спрямований на формування у здобувачів освіти ґрунтовних теоретичних і практичних знань з організації хірургічної допомоги. Під час навчання здобувачі освіти вивчають основи десмургії, організації санітарно-епідемічного режиму в хірургічній відділеннях, методи зупинки кровотеч, трансфузіологію, знеболення, особливості лікування травм і хірургічних інфекцій, основи онкології, а також методи обстеження та догляду за хірургічними пацієнтами.

Процес навчання поєднує лекційні заняття, на яких здобувачі освіти знайомляться з теоретичними аспектами хірургії, та практичні заняття, де вони відпрацьовують необхідні маніпуляції та навички під керівництвом викладачів. Велика увага приділяється розвитку швидких реакцій на хірургічні ситуації, формуванню правильних технік виконання маніпуляцій.

Освітній компонент «Хірургія» включає лекції, практичні заняття та самостійну роботу. Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), що забезпечує всебічну підготовку здобувачів освіти до професійної діяльності.

Предметом вивчення освітнього компоненту «Хірургія» є комплекс заходів, які забезпечують ефективне лікування пацієнтів, своєчасну та кваліфіковану медичну допомогу, а також проведення діагностичних і лікувальних процедур для покращення стану хворих.

Міждисциплінарні зв'язки: «Анатомія людини», «Фізіологія. Патологічна фізіологія», «Патологія опорно-рухової системи людини», «Реабілітація протезованих та ортезованих пацієнтів», «Методологія науково-дослідної роботи», «Основи медичних знань та фармакотерапія для протезиста-ортезиста», «Ознайомча практика». Це передбачає інтеграцію з цими освітніми компонентами та формування умінь застосовувати отримані знання та практичні навички, виконання маніпуляцій в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Пререквізити: Дисципліна «Хірургія» базується на знаннях, що отримуються здобувачем освіти під час вивчення таких фундаментальних дисциплін як «Анатомія людини», «Фізіологія. Патологічна фізіологія» та закладає основи для вивчення фахових освітніх компонентів.

Постреквізити: Основні положення навчальної дисципліни застосовуються при вивченні клінічних дисциплін та проходженні практик.

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE:
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5928>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту є ознайомлення здобувачів вищої освіти з організацією хірургічної допомоги, формування та систематизація основних понять, методів лікування, профілактикою та експертизою отриманих результатів лікування з формуванням відповідних практичних навичок, якими повинен оволодіти протезист-ортезист.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є розуміння анатомії та фізіології, діагностика хірургічної патології, обрання тактики лікування, оцінка отриманих результатів, покращення якості життя та соціалізація хірургічних хворих.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами освіти компетентностей:

інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та задачі дослідницького та/або інноваційного характеру під час професійної діяльності у сфері протезування-ортезування

загальні:

ЗК 03. Здатність до роботи автономно, самостійно розрізняти, формулювати та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 16. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 17. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 18. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

спеціальні (фахові, предметні):

СК 01. Знання наукової основи предмета, обізнаність у поточних дослідженнях і розробках, а також розуміння зв'язку між наукою та перевіреним досвідом і практичного значення цього.

СК 02. Здатність обирати та застосовувати відповідні методи протезування-ортезування, які базуються на фундаментальних та доказових технічних процедурах.

СК 09. Здатність критично аналізувати, оцінювати та використовувати відповідну інформацію, а також обговорювати нові факти, явища та проблеми з різними цільовими групами, роблячи таким чином внесок у розвиток професії та бізнесу.

СК 12. Здатність до самостійного прийняття клінічних рішень та використання підходу, орієнтованого на пацієнта, до протезно-ортезних втручань, що охоплюють всі вікові категорії.

СК 13. Здатність надавати послуги з протезування-ортезування, дотримуючись відповідної техніки безпеки та принципів матеріалознавства.

СК 14. Здатність застосовувати в професійній діяльності вітчизняну законодавчу базу щодо забезпечення населення протезами та/або ортезами.

СК 15. Здатність проводити огляд пацієнта та визначати його фізичні, функціональні можливості та антропометричні дані, в тому числі у співпраці з іншими учасниками мультидисциплінарної команди

СК 17. Здатність надавати рекомендації з технічних питань з подальшого протезування або

ортезування пацієнтів при передопераційному періоді, післяопераційному періоді, медичному та терапевтичному їх лікуванні

СК 20. Здатність продемонструвати розуміння питань використання технічної літератури та інших джерел інформації.

СК 22. Здатність розробляти плани і проекти для забезпечення досягнення поставленої певної мети з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включно із виробництвом, експлуатацією, технічним обслуговуванням та утилізацією.

СК 25. Здатність визначати рівень ампутації та формування культі.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

ПРН 2. Знаходити ефективні доказові рішення у професійній діяльності, реалізуючи їх з метою визначення та забезпечення потреб пацієнта у протезуванні або ортезуванні.

ПРН 3. Володіти та застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань, таких як: обстеження пацієнта, розуміння діагностичної документації, розробка плану реабілітації пацієнта, що включає протезування/ортезування, зняття замірів та план виготовлення протезного чи ортезного виробу, виготовлення та корекція протезного або ортезного виробу, взаємодія з пацієнтом та іншими фахівцями для оцінки результатів втручання.

ПРН 4. Вміти ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди, орієнтуючись на пацієнта та керуючись принципами професійної та етичної практики.

ПРН 7. Демонструвати поглиблення базових знань за допомогою самоосвіти, демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами у сфері реабілітації, яка включає протезування-ортезування.

ПРН 9. Вірно та якісно виконувати усі важливі елементи процесу протезування або ортезування (від оцінки стану пацієнта до інструктажу щодо користування протезним або ортезним виробом) , застосовуючи принципи професійної комунікації, толерантності, етики та конфіденційності.

ПРН 10. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу.

ПРН 11. Мати та вміти застосовувати фундаментальні знання щодо рекомендацій з призначення, дизайну протезів чи ортезів на основі анатомії людини, вибору матеріалів, біомеханічних принципів, підгонки, оцінки, налаштування та досягнення конкретних результатів для пацієнта.

ПРН 12. Демонструвати здатність розробляти та впроваджувати ефективний план подальшого обслуговування для забезпечення оптимального носіння та функціонування ортеза чи протеза. Цей план також має включати контроль результатів плану реабілітації.

ПРН 13. Мати необхідні клінічні навички для надання комплексних послуг з протезування-ортезування, які сприяють покращенню якості життя пацієнта.

ПРН 16. Вміти якісно проектувати та виготовляти: ортез стопи AFO (пасивний та активний), стегново-колінний гомілково-стопний ортез KAFO, ортез грудо-попереково- крижового відділу TLSO, ортез зап'ястя WO, трансрадіальний протез TR (з різними видами кріплень), трансгумеральний протез TH (з кріпленням у вигляді вісімки або дев'ятки), транстибіальний протез (PTB (Patellar tendon bearing), транстибіальний протез PTS (Patellar-tendon-supracondylar), трансфеморальний протез TF (з приймальною гільзою IC та з використанням різних технологій); здійснювати модифікацію взуття – Rocker.

ПРН 20. Здатність трактувати показання щодо призначення ампутацій за рівнями

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft Skills):

- відповідально ставитися до професійних обов'язків; налагоджувати ефективні ділові комунікації;
- використовувати отримані знання в розумінні сучасних реалій, застосовувати їх у повсякденній діяльності;
- поєднувати глибокі професійні знання з фундаментальними цінностями.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативний (вибіркова)
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 224«Технології медичної діагностики та лікування» (шифр і назва) Спеціалізація: 224.02 "Протезування-ортезування"	Рік підготовки (курс):
		1-й
		Семестр
		1-й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 50 годин самостійної роботи - 40 годин	Освітній ступінь: другого (магістерського) рівня ОПП «Протезування-ортезування»	Лекції
		10- год.
		Практичні, семінарські
		40 год.
		Лабораторні
		- год.
		Самостійна робота
		40- год.
		Індивідуальні завдання: - год.
		Вид підсумковою контролю: іспит

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Асептика. Визначення. Поняття. Внутрішньолікарняна інфекція, санітарно-епідемічний режим. Асептичний режим. Профілактика розповсюдження ВІЛ-інфекції. Антисептика. Шляхи розповсюдження екзогенної і ендогенної інфекції. Види антисептики. Характеристика антисептичних засобів та способів їх застосування. Хірургічна операція. Передопераційний і післяопераційний період. Передопераційна підготовка та післяопераційне ведення пацієнтів при протезуванні та ортезуванні.	2	Тематична
2	Кровотеча. Класифікація. Причини виникнення кровотеч. Клінічні ознаки та діагностика різних кровотеч. Тимчасова та кінцева зупинка кровотечі. Основи клінічної трансфузіології. Антигенна система крові. Групи крові. Клінічне значення групової диференціації. Показання та протипоказання до гемотрансфузії. Методики гемотрансфузії. Ускладнення гемотрансфузії	2	Тематична

3	Травма та травматизм. Травматичні ушкодження м'яких тканин, кісток, суглобів, черепа, живота, грудної клітки: клінічні ознаки, діагностика, надання першої медичної допомоги, принципи лікування. Лікування хворих з травмами з урахуванням подальшого використання протезів та ортезів. Політравма. Синдром тривалого стиснення.	2	Тематична
4	Рани: класифікація, клінічні ознаки, діагностика. Рановий процес. Типи загоєння рани. Профілактика ранової інфекції. Лікування ран. Загальні питання хірургічної інфекції. Лікування інфікованих ран з урахуванням подальшого використання протезів та ортезів. Гострі гнійні захворювання шкіри, підшкірної основи, фасцій, м'язів, клітковинних просторів, лімфатичних судин і вузлів. Гострі гнійні захворювання кісток, суглобів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Остеомієліт кукси: особливості лікування та протезування.	2	Тематична
5	Некроз, гангрена, виразка, нориця, стороннє тіло: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, лікування. Виразки та нориці при використанні протезів та ортезів: профілактика та лікування. Пухлини. Етіологія, класифікація, діагностика та лікування.	2	Тематична
Всього годин за семестр		10	

2.2.2 Семінарські заняття програмою не передбачено

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Асептика. Внутрішньо-лікарняна інфекція. Санітарно-епідеміологічний режим.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія	усне та письмове опитування, вирішення тестових завдань (для контролю вихідного та кінцевого рівня знань), розв'язування типових і нетипових ситуаційних задач
2	Антисептика. Види антисептики. Характеристика основних груп антисептичних засобів та основні способи їх застосування.	2		
3	Десмургія при протезуванні та ортезуванні. Правила накладання та типи бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку. Техніка бинтування кукси кінцівки.	2		
4	Десмургія. Пов'язки на живіт, промежину, нижню кінцівку. Гіпсова техніка	2		
5	Хірургічна операція. Класифікація хірургічних операцій. Етапи хірургічного втручання. Передопераційна підготовка хворого та ведення післяопераційного періоду. Передопераційна підготовка та	2		

	післяопераційне ведення пацієнтів при протезуванні та ортезуванні.			
6	Ампутації верхніх та нижніх кінцівок. Показання, техніка оперативного втручання, перебіг післяопераційного періоду. Принципи реконструктивної хірургії при складних дефектах кінцівки.	2		
7	Ускладнення при ампутації кінцівки, профілактика та їх лікування та їх вплив на процес протезування. Зміни кукси та їх вплив на подальший процес протезування. Неврома ампутаційної кукси. Техніка оперативного втручання та її вплив на вибір протезу та ортезу та реабілітацію хворого.	2		
8	Особливості оперативного втручання у хворого різних вікових груп. Підхід до виконання ампутацій кінцівок у хворих різних вікових груп. Проведення ампутацій кінцівок у хворих при мінно-вибуховому пораненні.	2		
9	Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі.	2		
10	Гемотрансфузія. Визначення груп крові за системами АВО та Rh-фактор. Проби на індивідуальну сумісність за системами АВО та Rh-фактор, біологічна проба. Особливості трансфузії різних компонентів крові та кровозамінників. Показання та протипоказання. Ускладнення та їх профілактика.	2		
11	Місцеве знеболювання. Види. Показання, протипоказання, ускладнення. Загальне знеболювання. Показання та протипоказання. Ускладнення та їх профілактика.	2		
12	Пухлини. Етіологія, патогенез. Доброякісні і злоякісні пухлини. Гістогенетична, морфологічна, клінічна і міжнародна (TNM) класифікації. Клінічні групи онкологічних хворих. Клінічні прояви. Методи діагностики. Принципи лікування.	2		
13	Закриті пошкодження м'яких тканин: забій, струс, розрив. Клініка, діагностика закритих пошкоджень м'яких тканин, перша медична допомога, принципи лікування.	2		
14	Переломи і вивихи: класифікація; клінічні прояви; діагностика; перша медична допомога; принципи лікування.	2		

	Лікування хворих з травмами з урахуванням подальшого використання протезів та ортезів. Політравма. Множинні ушкодження, поєднані та комбіновані травми. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика, перша медична допомога, принципи лікування.			
15	Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу. Особливості сучасної вогнепальної рани та мінно-вибухових ушкоджень. Випадкова контамінована рана: умови для розвитку інфекційного процесу в рані та їх усунення (ПХО). Чисті післяопераційні рани, особливості лікування.	2		
16	Інфіковані рани. Стадії перебігу ранового процесу. Лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. Лікування інфікованих ран з урахуванням подальшого використання протезів та ортезів.	2		
17	Загальні питання хірургічної інфекції: класифікація; збудники хірургічної інфекції; транслокація. Патогенез розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. Принципи діагностики і лікування.	2		
18	Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: абсцес, флегмона, фурункул, карбункул, гідраденіт, мастит, парапроктит, бешиха, панарицій, флегмони кисті. Лімфангіт, лімфаденіт: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Гострий гематогенний остеомієліт. Етіологія. Патогенез. Діагностика, лікувальна тактика. Види оперативного лікування. Хронічні форми остеомієліту, їх лікування. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин кукси: вплив на процес протезування. Остеомієліт кукси: особливості лікування та протезування.	2		
19	Змертвіння. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Причини виникнення. Клінічні прояви, діагностика, лікування. Виразки та нориці при використанні протезів та ортезів: профілактика та лікування.	2		
20	Захворювання периферичних судин. Облітеруючий атеросклероз, ендартеріт. Хвороба Рейно. Тромбофлебіти.	2		

	Посттромбофлебітичний синдром. Варикозна хвороба нижніх кінцівок.. Визначення поняття, класифікація, прояви захворювань, принципи лікування, методи оперативного втручання, особливості перебігу післяопераційного періоду, можливі функціональні наслідки. Особливості протезування та ортезування при захворюваннях периферичних судин.			
	Всього годин	40		

2.2.4. Лабораторні заняття програмою не передбачено

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Асептика. Внутрішньо-лікарняна інфекція. Санітарно-епідеміологічний режим.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія	усне та письмове опитування, вирішення тестових завдань (для контролю вихідного та кінцевого рівня знань), розв'язування типових і нетипових ситуаційних задач
2	Антисептика. Види антисептики. Характеристика основних груп антисептичних засобів та основні способи їх застосування.	2		
3	Десмургія при протезуванні та ортезуванні. Правила накладання та типи бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку. Техніка бинтування кукси кінцівки.	2		
4	Десмургія. Пов'язки на живіт, промежину, нижню кінцівку. Гіпсова техніка.	2		
5	Хірургічна операція. Класифікація хірургічних операцій. Етапи хірургічного втручання. Передопераційна підготовка хворого та ведення післяопераційного періоду. Передопераційна підготовка та післяопераційне ведення пацієнтів при протезуванні та ортезуванні.	2		
6	Ампутації верхніх та нижніх кінцівок. Показання, техніка оперативного втручання, перебіг післяопераційного періоду. Принципи реконструктивної хірургії при складних дефектах кінцівки.	2		
7	Ускладнення при ампутації кінцівки, профілактика та їх лікування та їх вплив на процес протезування. Зміни кукси та їх вплив на подальший процес протезування. Неврома ампутаційної кукси. Техніка оперативного втручання та її вплив на вибір протезу та ортезу та реабілітацію хворого.	2		

8	Особливості оперативного втручання у хворого різних вікових груп. Підхід до виконання ампутацій кінцівок у хворих різних вікових груп. Проведення ампутацій кінцівок у хворих при мінно-вибуховому пораненні.	2		
9	Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі.	2		
10	Гемотрансфузія. Визначення груп крові за системами АВО та Rh-фактор. Проби на індивідуальну сумісність за системами АВО та Rh-фактор, біологічна проба. Особливості трансфузії різних компонентів крові та кровозамінників. Показання та протипоказання. Ускладнення та їх профілактика.	2		
11	Місцеве знеболювання. Види. Показання, протипоказання, ускладнення. Загальне знеболювання. Показання та протипоказання. Ускладнення та їх профілактика.	2		
12	Пухлини. Етіологія, патогенез. Доброякісні і злоякісні пухлини. Гістогенетична, морфологічна, клінічна і міжнародна (TNM) класифікації. Клінічні групи онкологічних хворих. Клінічні прояви. Методи діагностики. Принципи лікування.	2		
13	Закриті пошкодження м'яких тканин: забій, струс, розрив. Клініка, діагностика закритих пошкоджень м'яких тканин, перша медична допомога, принципи лікування.	2		
14	Переломи і вивихи: класифікація; клінічні прояви; діагностика; перша медична допомога; принципи лікування. Лікування хворих з травмами з урахуванням подальшого використання протезів та ортезів. Політравма. Множинні ушкодження, поєднані та комбіновані травми. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика, перша медична допомога, принципи лікування.	2		
15	Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу. Особливості сучасної вогнепальної рани та мінно-вибухових ушкоджень. Випадкова контамінована рана: умови для розвитку інфекційного процесу в рані та їх усунення (ПХО). Чисті	2		

	післяопераційні рани, особливості лікування.			
16	Інфіковані рани. Стадії перебігу ранового процесу. Лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. Лікування інфікованих ран з урахуванням подальшого використання протезів та ортезів.	2		
17	Загальні питання хірургічної інфекції: класифікація; збудники хірургічної інфекції; транслокація. Патогенез розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. Принципи діагностики і лікування.	2		
18	Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: абсцес, флегмона, фурункул, карбункул, гідраденіт, мастит, парапроктит, бешиха, панарицій, флегмони кисті. Лімфангіт, лімфаденіт: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Гострий гематогенний остеомієліт. Етіологія. Патогенез. Діагностика, лікувальна тактика. Види оперативного лікування. Хронічні форми остеомієліту, їх лікування. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин кукси: вплив на процес протезування. Остеомієліт кукси: особливості лікування та протезування.	2		
19	Змертвіння. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Причини виникнення. Клінічні прояви, діагностика, лікування. Виразки та нориці при використанні протезів та ортезів: профілактика та лікування.	2		
20	Захворювання периферичних судин. Облітеруючий атеросклероз, ендартеріїт. Хвороба Рейно. Тромбофлебії. Посттромбофлебітичний синдром. Варикозна хвороба нижніх кінцівок. Визначення поняття, класифікація, прояви захворювань, принципи лікування, методи оперативного втручання, особливості перебігу післяопераційного періоду, можливі функціональні наслідки. Особливості протезування та ортезування при захворюваннях периферичних судин.	2		
	Всього годин	40		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної Інструкції з оцінювання (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/) .

Поточна навчальна діяльність (ПНД) здобувачів освіти контролюється викладачем академічної групи після засвоєння кожної теми дисципліни, виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ. Наприкінці 1 семестру середній бал, що дорівнює чи вищий за 3,0 оцінюється як відпрацьовано. У другому семестрі виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи за підсумком двох семестрів середня оцінка перераховується за ПНД викладачем кафедри та переводиться у 120-бальну шкалу.

Іспит проводиться викладачами кафедри згідно до заліково-екзаменаційної сесії. Допуск до іспиту визначається у балах ПНД, а саме: min - 70, max -120 балів. Безпосередньо іспит оцінюється від 50 до 80 балів.

Критерії оцінювання іспиту наступні:

5 завдань у білеті:

Менше за 50 балів- «2» незадовільно;

50-59 балів –«3»- задовільно;

60-69 балів - оцінка "4" – добре;

70-80 балів – «5» - відмінно

Оцінка «відмінно» виставляється здобувачам вищої освіти у випадку, коли вони демонструють вивчення тем в повному обсязі, тобто відповідають без будь-яких навідних питань; викладають матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішують ситуаційні задачі та виконують практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли здобувач вищої освіти добре розуміють теми з трьох розділів; відповіді на питання викладають правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувачі відповідають без помилок; вирішують ситуаційні задачі і виконують практичні завдання, відчуваючи труднощі лише у складних випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться здобувачам вищої освіти на основі знань всього об'єму тем з предмету на задовільному рівні розуміння його. Здобувачі спроможні вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; вирішують ситуаційні задачі та виконують практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; неспроможні самостійно дати відповідь, але на прості поставлені питання відповідають правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувачів вищої освіти не відповідають вимогам «задовільної» оцінки. Здобувачі не зможуть відповісти на спрощені завдання навіть за допомогою навідних питань та не спроможні вирішувати ситуаційні задачі.

Оцінка з освітнього компоненту «Хірургія» визначається як середнє арифметичне балів ПНД, які переводяться у 120-бальну шкалу ЕСТС (табл.1) з додаванням балів, одержаних безпосередньо за іспит.

Максимальна кількість балів, яку здобувач(ка) освіти може набрати за вивчення освітнього компоненту – 200 балів, у тому числі максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність – 120 балів, а також максимальна кількість балів за результатами іспиту - 80 балів. Мінімальна кількість балів становить 120, у тому числі мінімальна поточна навчальна діяльність – 70 та за результатами іспиту– 50 балів.

Таблиця 1

**Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для освітнього компонента, що завершуються іспитом)**

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3,91-3,94	94
4,95-4,99	119	3,87-3,9	93
4,91-4,94	118	3,83- 3,86	92
4,87-4,9	117	3,79- 3,82	91
4,83-4,86	116	3,74-3,78	90
4,79-4,82	115	3,7- 3,73	89
4,75-4,78	114	3,66- 3,69	88
4,7-4,74	113	3,62- 3,65	87
4,66-4,69	112	3,58-3,61	86
4,62-4,65	111	3,54- 3,57	85
4,58-4,61	110	3,49- 3,53	84
4,54-4,57	109	3,45-3,48	83
4,5-4,53	108	3,41-3,44	82
4,45-4,49	107	3,37-3,4	81
4,41-4,44	106	3,33- 3,36	80
4,37-4,4	105	3,29-3,32	79
4,33-4,36	104	3,25-3,28	78
4,29-4,32	103	3,21-3,24	77
4,25- 4,28	102	3,18-3,2	76
4,2- 4,24	101	3,15- 3,17	75
4,16- 4,19	100	3,13- 3,14	74
4,12- 4,15	99	3,1- 3,12	73
4,08- 4,11	98	3,07- 3,09	72
4,04- 4,07	97	3,04-3,06	71
3,99-4,03	96	3,0-3,03	70
3,95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS наведена у таблиці 2 «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу».

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою,
чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Здобувачам(кам) освіти, що не виконали вимоги навчальних програм освітнього компоненту виставляється оцінка Fx, якщо вони були допущені до складання диференційованого заліку, але не склали його. Оцінка F виставляється здобувачам(кам) освіти, які не допущені до складання диференційованого заліку.

Після завершення вивчення освітнього компоненту відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють відповідну оцінку за шкалами (Таблиця 2) у індивідуальний план здобувача(чки) та заповнюють відомості успішності за формою: іспит.

3.2. Питання до іспиту:

1. 1.Класифікація пов'язок.
2. Правила бинтування.
3. Правила для накладання пов'язок, що тверднуть.
4. Вимоги до перев'язочного матеріалу.
5. Визначення якості гіпсу.
6. Техніка бинтування кукси кінцівки.
7. Антисептика. Суть методу, основні види.
8. Фізична антисептика.
9. Механічна антисептика.
10. Хімічна антисептика.
11. Біологічна антисептика.
12. 11 Основні групи хімічних антисептичних речовин.
13. Антибіотики. Шляхи застосування, ускладнення і їх профілактика.
14. Протеолітичні ферменти. Класифікація, механізм дії. Методи застосування.
15. Внутрішньо-лікарняна інфекція, санітарно-епідемічний режим.
16. Асептика. Історія розвитку, визначення.
17. Принцип роботи автоклаву, методи стерилізації перев'язувального матеріалу та операційної білизни.
18. Способи контролю за стерильністю.
19. Передстерилізаційна підготовка і способи стерилізації інструментів.
20. Особливості стерилізації інструментів з оптичною системою.
21. Особливості стерилізації інструментів, що контактували з анаеробною клостридіальною і ВІЛ-інфекцією.
22. Класифікація і вимоги до шовного матеріалу.
23. Методи стерилізації шовного матеріалу.
24. Методи підготовки рук хірурга до операції.
25. Способи підготовки операційного поля.

26. Основні принципи організації роботи в операційній та перев'язувальних.
27. Хірургічна операція. Класифікація в залежності від строку і об'єму виконання.
28. Типові, атипові і спеціальні хірургічні операції.
29. Основні етапи хірургічної операції.
30. Передопераційний період. Визначення, основні задачі.
31. Післяопераційний період. Визначення, задачі.
32. Передопераційна підготовка та післяопераційне ведення пацієнтів при протезуванні та ортезуванні.
33. Ускладнення в післяопераційному періоді, лікування ускладнень, їх профілактика.
34. Ампутації верхніх та нижніх кінцівок. Показання, техніка оперативного втручання, перебіг післяопераційного періоду.
35. Принципи реконструктивної хірургії при складних дефектах кінцівки.
36. Зміни кукси та їх вплив на подальший процес протезування. Неврома ампутаційної куки. Техніка оперативного втручання та її вплив на вибір протезу та ортезу та реабілітацію хворого.
37. Ускладнення при ампутації кінцівки, профілактика та їх лікування та їх вплив на процес протезування.
38. Підхід до виконання ампутацій кінцівок у хворих різних вікових груп.
39. Проведення ампутацій кінцівок у хворих при мінно-вибуховому пораненні.
40. Кровотеча, причини, види, діагностика.
41. Класифікація кровотеч в залежності від механізму їх виникнення.
42. Кровотеча в порожнину тіла, клініка, діагностика.
43. Тимчасові методи зупинки кровотечі.
44. Кінцеві методи зупинки кровотечі.
45. Крововтрата, класифікація за ступенем важкості, принципи лікування.
46. Вчення про групи крові за системами АВО і Rh- фактор.
47. Методи та способи переливання крові і кровозамінників.
48. Визначення групи крові і Rh-фактору.
49. Проби на сумісність крові при гемотрансфузії.
50. Класифікація ускладнень при переливанні крові та їх профілактика.
51. Післятрансфузійні реакції, клініка, діагностика, лікування.
52. Кровозамінники, їх класифікація, покази до застосування.
53. Основні етапи розвитку анестезіології.
54. Місцеве знеболення. Показання, протипоказання.
55. Характеристика основних анестетиків для місцевого знеболення.
56. Способи місцевого знеболення, новокаїнові блокади.
57. Інфільтраційна анестезія за А.В. Вишневським.
58. Провідникова анестезія.
59. Епідуральна анестезія, техніка проведення.
60. Спинномозкова анестезія, техніка проведення.
61. Загальне знеболення, визначення.
62. Стадії наркозу.
63. Внутрішньовенний наркоз. Показання, особливості перебігу, ускладнення.
64. Інгаляційний наркоз. Методи проведення. Характеристика наркотичних речовин.
65. Ускладнення наркозу. Причини, їх профілактика.
66. Класифікація ран, клінічні ознаки.
67. Фізичні, клінічні і біохімічні зміни в рані. Патогенез ранового процесу.
68. Фази (стадії) ранового процесу.
69. Перша медична допомога при рані.
70. Первинна хірургічна обробка рани.
71. Види хірургічних швів при ПХО рани.
72. Інфекційні ускладнення рани та їх профілактика.

73. Лікування гнійних ран в залежності від фази ранового процесу.
74. Хірургічна обробка гнійної рани, види швів в залежності від часу накладання.
75. Профілактика внутрішньо-лікарняного та професійного зараження ВІЛ-інфекцією.
76. Забій, розтягнення, розриви м'яких тканин. Клініка, лікування.
77. Травматичний шок. Клініка, діагностика, лікування.
78. Переломи. Класифікація, клініка, діагностика.
79. Механізм і види зміщення кісткових уламків.
80. Умови, які визначають зрощення кісток при переломах.
81. Перша допомога при переломах. Імобілізація, транспортування.
82. Основні принципи лікування переломів.
83. Консервативний метод лікування переломів за допомогою гіпсової пов'язки.
84. Лікування переломів методом постійного витягнення.
85. Основні види оперативного лікування переломів.
86. Ускладнення переломів, їх лікування, профілактика.
87. Вивихи. Механізм виникнення. Методи лікування.
88. Синдром тривалого стиснення. Клініка, лікування.
89. Травматичні пошкодження артерій і вен та їх наслідки.
90. Артеріальні та артеріовенозні аневризми. Клініка, діагностика, лікування.
91. Фурункул, фурункульоз. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
92. Фурункул, карбункул обличчя, особливості, клініка, лікування.
93. Карбункул, етіологія, патогенез, діагностика, лікування.
94. Абсцес. Етіологія, клініка, лікування.
95. Флегмона, клініка, діагностика, лікування.
96. Гідраденіт, клініка, лікування.
97. Лімфангіт, лімфаденіт. Причини, клініка, діагностика
98. Гнійний лактаційний мастит. Причини, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
99. Бешиха. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
100. Лікування інфікованих ран з урахуванням подальшого використання протезів та ортезів.
101. Параноктит. Клініка, діагностика, лікування.
102. Панарицій. Флегмона кисті. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
103. Гострий гематогенний остеомієліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
104. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин кукси: вплив на процес протезування.
105. Остеомієліт кукси: особливості лікування та протезування.
106. Причини і види омертвіння тканин.
107. Суха і волога гангрена. Клініка, діагностика, лікування.
108. Трофічні виразки. Причини, особливості клінічного перебігу. Клініка, діагностика, лікування.
109. Нориці. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування.
110. Виразки та нориці при використанні протезів та ортезів: профілактика та лікування.
111. Пролежні. Механізм виникнення. Лікування, профілактика.
112. Облітеруючий ендартеріт та облітеруючий атеросклероз. Клініка, діагностика, лікування.
113. Тромбофлебіт, флеботромбоз. Причини, діагностика, лікування.
114. Особливості протезування та ортезування при захворюваннях периферичних судин.
115. Основні правила хірургічної деонтології в онкології.
116. Пухлини. Етіологія, патогенез. Клінічна класифікація по TNM
117. Диференційна діагностика доброякісних і злоякісних пухлин
118. Особливості обстеження хворих з пухлинним захворюванням.
119. Загальні принципи лікування пухлин.

3.3. Індивідуальні завдання

Додаткові бали можна отримати за виконання додаткових індивідуальних завдань, але не більше 10 балів.

На кафедрі затверджені наступні види індивідуальних завдань та критерії їх оцінювання:

- написання реферату за актуальною тематикою – 1 бал (не більше 2-х за обидва семестри);
- створення клінічного кейсу – 2 бали (не більше 2-х за один семестр);
- написання тез на науково-практичній конференції – 5 балів;
- написання наукової статті – 10 балів;
- виступ на конференції зі стендовою доповіддю – 5 балів

3.4. Правила оскарження оцінки

Оскарження отриманої здобувачем вищої освіти оцінки здійснюється згідно Положення (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

Порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Щоб успішно пройти відповідний курс, необхідно регулярно відвідувати практичні заняття; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Здобувачі освіти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. Не допускаються запізнення здобувачів освіти на практичні заняття.

Відвідування пацієнтів під час курації в лікарні можливо за умови наявності у здобувачів вищої освіти відповідної форми одягу, санітарної книжки з відміткою про вакцинацію проти дифтерії, результатів обстеження на напруження імунітету за кором (або відмітка про вакцинацію), або іншими інфекційними захворюваннями згідно поточної епідемічної ситуації.

Здобувачі освіти з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання здобувача освіти це може зробити староста групи.

Заохочується участь здобувачів освіти у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою. Здобувач освіти може заробити додаткові бали за участь у написанні тез чи підготуванні реферату та його захисту на занятті (2 бали), активну участь у обговоренні тем (1 бал за тему). Загалом не більше 10 балів за освітній компонент.

Усі здобувачі освіти ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розробленого з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція

про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендації щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Концепція Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються здобувачам освіти або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Кафедра підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводяться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

(https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Загальна хірургія: підручник / С. Д. Хіміч, М.Д. Желіба, І.Г. Герич та ін.: за ред. С. Д. Хіміча, М.Д. Желіби. – 3-є вид., переробл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 608 с.
2. Загальна хірургія: підручник / Герасимчук П.О., Запорожан С.Й., Дейкало І.М. та ін. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2020. – 696 с.
3. Загальна хірургія: підручник / Сабадишин Р.О., Рижковський В.О., Маркович О.В., Чижишин Б.З. – Вінниця: Нова книга, 2018. – 784 с.

4. Хірургія : в 2-х т. Т. 1. Загальна хірургія з основними видами хірургічної патології. Лікування хворого в хірургічному стаціонарі : підручник / Р. О. Сабадишин, В. О. Рижковський, О. В. Маркович, [та ін.]. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 784 с.
5. Хірургія : підручник / [Я. С. Березницький О. В. Білов, Л. С. Білянський та ін.] ; за ред. Я. С. Березницького. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 528 с.
6. Хірургія : в 2-х томах. : підручник / [С. О. Бойко, О. О. Болдіжар, П. О. Болдіжар та ін.] ; за ред.: П. Г. Кондратенка, В. І. Русина. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 704 с.

Допоміжна

1. Невідкладна хірургія : підручник для студентів VI курсів медичних факультетів медичних вузів / за ред. В. В. Бойка, В. М. Лісового; Міністерство охорони здоров'я України, Харківський національний медичний університет. – Харків : НТМТ, 2019. – 514 с.
2. Операції при захворюваннях і ушкодженнях верхньої та нижньої кінцівок : посібник / В. І. Півторак, О. Б. Кобзар, В. Г. Костюк [та ін.] ; — Вінниця : Нова Книга, 2023. — 216 с.
3. Реконструктивно-відновлювальна хірургія дефектів м'яких тканин вогнепального походження : (методичні рекомендації) / Е. М. Хорошун [та ін.]; Військ.-мед. клініч. центр Північ. регіону М-ва оборони України [та ін.] ; за ред. Е. М. Хорошуна. - Харків : Бровін О. В., 2023. – 62 с.
4. Хірургія : навчальний посібник в таблицях / Д. В. Балик [та ін.]; за ред. О. Б. Кутового ; Дніпров. держ. мед. ун-т, Каф. хірургії № 2. - Дніпро: ЛізуновПрес, 2021.-103 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Інформаційні ресурси

Сайт університету <https://knmu.edu.ua/>

Бібліотека <https://knmu.edu.ua/struktturni-pidrozdzily/naukova-biblioteka/>

1. Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5928>

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx